Kutanöz vaskülitler
Kutanöz vaskülitler, cildin derin tabakalarında bulunan kan damarlarının iltihaplanmasıyla karakterize edilen bir grup hastalıktır. Bu durumlar genellikle bağışıklık sisteminin anormal tepkisine bağlı olarak ortaya çıkar. Ayrıca; infeksiyonlar, ilaçlar, bağ doku hastalıkları, lenf sisteminde kontrolsüz hücre çoğalmasının olduğu hastalıklar gibi durumlara ikincil olarak da görülebilirler. Kutanöz vaskülitler farklı tiplere ayrılabilir ve her bir tipin kendine özgü semptomları, histopatolojik özellikleri ve tedavi yaklaşımları olabilir.

Kutanöz vaskülitler güncel sınıflandırmaya göre şu şekilde gruplandırılabilir:

1- Sistemik vaskülitlerin cilt bileşeni: Bu grupta yer alan vaskülitler, genellikle sistemik bir vaskülitin belirtileriyle birlikte deri bulgularına da sahiptir. Örneğin, IgA vaskülitinin deri belirtileri, ciltte yaygın kabarcıklar ve döküntüler şeklinde görülebilir.

2- Sistemik vaskülitlerin cilde sınırlı veya cilt baskın türleri: Bu grupta, sistemik bir vaskülitin deriyle sınırlı veya cilt baskın bir çeşidi bulunur. Örneğin, kutanöz poliarteritis nodoza.

3- Derinin tek organ vasküliti: Bu grup, klinik, laboratuvar ve patolojik özellikler açısından bilinen sistemik vaskülitlerden farklı olan ve sadece deriyi etkileyen vaskülitleri içerir. Örneğin, nodüler vaskülit, deride nodüllerin oluştuğu bir hastalıktır ve diğer organları etkilemez.

Kutanöz vaskülitlerin belirti ve bulguları
Kutanöz vaskülitler, çeşitli belirtilerle kendini gösterebilir. Bu hastalıkların belirti ve bulguları, hastalığın tipine, şiddetine ve etkilediği kan damarlarının büyüklüğüne bağlı olarak değişebilir. En sık görülen belirtiler arasında deride kızarıklık, döküntüler, kabarcıklar, ülserler veya nodüller bulunabilir. Ayrıca ağrı, kaşıntı, yanma hissi gibi rahatsızlıklar da eşlik edebilir.

Döküntü ve kızarıklık: Kutanöz vaskülitlerin en yaygın belirtisi ciltte döküntü ve kızarıklıktır. Döküntüler, farklı şekil ve boyutlarda olabilir. Bazı hastalarda küçük kırmızı lekeler şeklinde görülebilirken, diğerlerinde büyük kabarcıklar, ülserler veya kabuklanmalar şeklinde oluşabilir.

Deri ülserleri: Bazı kutanöz vaskülitlerde, cilt üzerinde ağrılı ülserler gelişebilir. Bu ülserler, kan damarlarının hasar görmesi ve ciltte doku ölümüyle ilişkilidir. Bu ülserler yavaş iyileşebilir ve yara izi bırakabilir.

Peteşi ve purpura: Kan damarlarının zayıflaması nedeniyle ciltte kanama görülebilir. Bu kanama, peteşi adı verilen küçük kırmızı lekeler veya purpura adı verilen daha büyük mor lekeler şeklinde olabilir.

Ürtiker: Ciltte kaşıntılı, kabarık, kırmızı veya soluk lezyonlarla kendini gösteren bir döküntüdür.

Nodül: Deri altı dokunun etkilendiği ve küçük-orta boy arterlerin tutulduğu bir deri lezyonudur.

Ağrı ve hassasiyet: Kutanöz vaskülitlerin bazı tipleri, etkilenen bölgede ağrı, hassasiyet veya yanma hissi gibi semptomlara neden olabilir. Bu durum, iltihaplanmanın sinir uçlarını etkilemesinden kaynaklanabilir.

Eklemlerde ve kaslarda ağrı: Bazı kutanöz vaskülitlerde, eklem ve kas ağrıları görülebilir. Bu ağrılar genellikle iltihaplanmanın etkilediği bölgelerde yoğunlaşır ve hareketi kısıtlayabilir.

Yorgunluk ve halsizlik: Kutanöz vaskülitler bazen yorgunluk, halsizlik ve genel bir huzursuzluk hissi ile ilişkilendirilebilir. Bu belirtiler, vaskülitin sistemik bir hastalığın bir parçası olduğunu gösterebilir.

Kutanöz vaskülitlerin tanı ve tedavisi

Kutanöz vaskülitlerin tanısı, fiziksel muayene, kan testleri, deri biyopsisi ve görüntüleme testleri gibi çeşitli yöntemleri içerebilir. Tanı süreci, hastalığın türünü ve yaygınlığını belirlemek için dikkatli bir değerlendirme gerektirir.

Tedavinin amacı iltihabı azaltmak, semptomları kontrol altına almak ve hastalığın ilerlemesini durdurmaktır. Tedavi planı; hastanın durumuna, semptomlara ve hastalığın türüne bağlı olarak bireyselleştirilir.

Aşağıda, tedavi sürecinde kullanılan ilaç türlerine birkaç örnek verilmiştir:

Non-steroid anti-inflamatuar ilaçlar: Bu ilaçlar, ağrıyı, iltihabı ve kızarıklığı azaltmak için kullanılır.

Kortikosteroidler: Bu ilaçlar, güçlü iltihap azaltıcı etkileriyle bilinir. Ciddi semptomların olduğu durumlarda kullanılabilir. Sistemik (ağızdan veya enjeksiyon yoluyla alınan) veya topikal (krem veya losyon şeklinde) olarak kullanılabilir.

Kolşisin: Vücutta iltihaplanmayı azaltarak ve bağışıklık sisteminin tepkisini düzenleyerek etki eder.

İmmünsupresif ilaçlar: Bu ilaçlar, bağışıklık sisteminin aktivitesini baskılayarak vaskülitin neden olduğu iltihabı azaltmaya yardımcı olur. Metotreksat ve azatiyoprin gibi ilaçlar bu gruba örnek olarak verilebilir.

Kutanöz vaskülitler, tedavi edilebilir durumlar olmasına rağmen, tedavi süreci zaman alabilir ve bazen tekrarlayabilir. Bu nedenle, doktorunuzun talimatlarına uymanız, düzenli takip randevularına gitmeniz ve ilaçlarınızı düzenli olarak kullanmanız önemlidir. Ayrıca, cildinizi düzenli olarak nemlendirmek, uygun güneş koruyucu kullanmak ve stresi yönetmek gibi yaşam tarzı değişiklikleri de hastalığın kontrolünü sağlamada yardımcı olabilir.